

Beslutningsforslag nr. B 7. Fremsat den 19. januar 1982 af Waldorff (VS), Keld Albrechtsen (VS), Steen Folke (VS), Tinning (VS) og Wilhelm (VS)

Forslag til folketingsbeslutning

om orlov under børns sygdom, udvidet barselorlov og arbejdstidsnedsættelse

Folketinget opfordrer regeringen til som led i en samlet børnepolitik snarest at tage initiativ til:

1. at en af forældrene (værgen) sikres ret til orlov uden lønnedgang ved deres barns sygdom,
2. en udvidet barselorlov med fuld lønkom-

pensation og

3. at det offentlige som arbejdsgiver, som led i en generel arbejdstidsnedsættelse til 6 timer dagligt for alle med fuld lønkom-pensation, giver de offentligt ansatte dette tilbud ved de kommende overenskomstforhandlinger.

Bemærkninger til forslaget

Generelle bemærkninger

Generelt skal forslagene sikre, at forældrene sikres ret til frihed under specielle kritiske situationer samt sikre en generel arbejdstidsforkortelse.

Ud over at det er et stort problem for de fleste udearbejdende forældre at få tid til at være sammen med deres børn i børnenes aktive periode, står forældrene yderligere med et problem, når deres barn bliver sygt. Det bliver af det offentlige betragtet som et privat problem, hvordan pasningen af det syge barn skal løses. Barnet må ikke sendes i daginstitution eller skole, da disse ikke har faciliteter til pasning af syge børn. Det er også svært for forældrene at skaffe pasningsmuligheder hjemme. Da børnene i sygdomsperioden er særlig utrygge, kan det heller ikke være hensigtsmæssigt at lade fremmede passe barnet, så den bedste og efter forslagsstillernes mening eneste fornuftige måde, børnene skal passses på under sygdom, er af forældrene selv. Derfor er det vigtigt, at forældrene sikres ret til orlov under deres barns sygdom. I dag er mange forældre tvunget til at sende deres børn i daginstitution eller skole ved deres barns sygdom, fordi de ikke kan finde andre pasningsmuligheder. Ifølge socialforskningsinstituttet har omkring 50 pct. af alle par og 60 pct. af enlige forældre problemer med at få passet deres syge barn. Årsagen til, at forældrene ikke bliver hjemme hos deres syge barn, skal findes i angsten for at miste sit arbejde, en angst, som i perioder med stor arbejdsløshed yderligere bliver styrket.

Derfor må disse forslag sikre, at forældrene ikke bliver vraget på arbejdsmarkedet. Forældre skal sikres mod afskedigelser, skal have sikret retten til orlov og skal sikres mod løntab i forbindelse med orlov ved deres barns sygdom.

For at sikre en tryk og sikker graviditetsperiode og sikre, at kvinden får et stabilt forhold til barnet og får mulighed for at restituere sig efter fødslen, skal barselorloven udvides væsentligt.

Blandt argumenterne for en udvidet barselorlov er, at en tæt forbindelse til forældrene i starten er

af vital betydning for barnets senere udvikling, såvel sundhedsmæssigt, psykisk som socialt.

Graviditetsorloven må også udvides for at sikre kvinden ret til ud over de 4 uger, som eksisterer nu, at kunne ophøre med at arbejde, såfremt hun anser det for risikabelt både for hende og fosteret, at hun fortsætter med at arbejde.

For at sikre at barnet får et trygt og stabilt forhold til begge forældre, skal samleveren også sikres en barselorlov.

For begge forældre gælder det at sikre, at de kan beholde deres arbejde efter endt barselorlov uden tab af anciennitet.

Bemærkninger til de enkelte punkter

Ad 1

Der findes ingen undersøgelser over, hvor mange sygedage børn har om året, men med de almindelige børnesygdomme (skoldkopper, mæslinger m. m.) og forkølelser, infektioner m. m., løber det op i adskillige uger om året, og for de mindste er det sikkert flere. I den svenske »lag om allmän försikring« gives forældrene ret til dagpenge i til sammen 60 dage pr. barn årligt.

Hjemmehjælpsordningen synes at være en for dårlig eller for dyr løsning, idet kun 2 pct. af hjemmehjælperne bruges af børnefamilier. Ifølge socialforskningsinstituttet er det især mødre, der bliver hjemme og passer børnene; kun i 1 pct. af tilfældene var det fædre, der blev hjemme og passede det syge barn. Derudover er der en tendens til, at især funktionærer og tjenestemænd hyppigere end andre, f. eks. ufaglærte, var fraværende fra deres arbejde på grund af barnets sygdom.

Dette betyder, at der skal arbejdes hen imod en ret til fravær ved barnets sygdom i hele sygdomsperioden uanset dennes længde. Der skal sikres både mænd og kvinder lige ret til fravær ved deres barns sygdom, således at kvinder ikke blive diskrimineret på arbejdsmarkedet på grund af, at de har børn.

Forældre skal sikres mod afskedigelser, hvis de udnytter deres ret til fravær under deres barns sygdom.

Forældrene skal sikres mod løntab i forbindelse med fravær.

Ordnningen kan finansieres over en fond, hvortil alle arbejdsgivere betaler, uanset om de beskæftiger mænd eller kvinder.

Ad 2

En forlængelse af barselorloven skal tage udgangspunkt i 2 principper:

1. Barselorloven skal være med fuld løn til alle.
2. Barselorloven skal også omfatte manden.

Ved at tage udgangspunkt i disse 2 principper sikrer man:

- at kvindens stilling på arbejdsmarkedet ikke forringes, fordi det bliver en bedre investering at ansætte mænd,
- at kønsrollemønsteret bliver nedbrudt, at manden også får et tæt forhold til barnet, og at kvinden aflastes, samt
- at familiens levestandard ikke skal blive forringet.

En graviditets- og barselorlov skal sikre - ud over at kvinden skal kunne arbejde risikofrit (uden at være tvunget til tungt arbejde eller arbejde med farlige stoffer) under graviditeten - at forældrene ikke kan opsiges under graviditet og orlov, og at de har ret til at vende tilbage til samme arbejde uden tab af anciennitet.

Derudover skal barselorloven sikre kvinden rimelig tid til at komme sig over fødslen og give barnet en god start i tilværelsen. Der må derfor arbejdes hen mod en samlet barselorlov på 9 måneder, hvor både faderen og moderen mindst skal anvende de 3 måneder. Orloven skal gives med fuld lønkompensation.

Barselorlov til studerende og lærlinge skal være sikret på samme måde.

I denne sammenhæng bør regeringen også sikre, at kvinderne sikres ret til at bruge tid på graviditetsundersøgelser i arbejdstiden.

Ad 3

Baggrunden for at fremsætte forslaget om 6 timers arbejdsdag for alle, med fuld lønkompensation, er bl. a., at der i børnekommissionens be-

tænkning ikke var tvivl om, at arbejdstiden skulle sættes ned, med fuld lønkompensation for alle, bl. a. fordi det er de voksnes lange arbejdstid, som har stor indflydelse på børnenes opvækstvilkår. LO's ligestillingskonference stillede også krav om 6 timers arbejdsdag. På Kvindeligt Arbejderforbunds kongres var der udbredt tilslutning til forslaget om en 6 timers arbejdsdag. Kravet om nedsat arbejdstid har også været fremme i forbindelse med overenskomstfornyelsen.

Spørgsmålet om nedsættelse af arbejdstiden skal løses af arbejdsmarkedets parter. Det offentlige er arbejdsgiver for adskillige hundredtusinde lønmodtagere, og det vil således være på sin plads her, at det offentlige tog 6 timers kravet med til de næste overenskomstforhandlinger og fik det gennemført. Det ville også lette forhandlingerne om nedsat arbejdstid på det private arbejdsmarked.

Venstresocialisterne går generelt ind for en 6 timers arbejdsdag for alle, og det skal være med fuld lønkompensation. Det ville være af stor lettelse for mange, som døjer med en 8 timers arbejdsdag, at få nedsat arbejdstiden. Deriblandt er mange småbørnsforældre, som kunne få mere tid til at være sammen med børnene til gavn for både dem selv og børnene.

Det har været fremført, at forældre til mindreårige børn først og fremmest skulle have nedsat arbejdstiden. Spørgsmålet kan rejses, hvorfor det kun er småbørnsforældre. Har ældre børn og unge ikke behov for omsorg og pleje?

Selv om man udbetaler en eller anden form for lønkompensation, vil det imidlertid indebære en risiko for, at forældre med hjemmeboende børn vil blive diskrimineret på arbejdsmarkedet. De vil få sværere ved at få arbejde, idet de ikke kan være til stede i alle 8 timer. Der vil ligge en fare for fastholdelse af kønsrollemønsteret, idet kvinder og især unge kvinder vil blive udelukket fra arbejdsmarkedet eller i endnu højere grad end i dag være tvunget til at tage deltidsarbejde, hvorimod mænd i mindre grad vil benytte sig af muligheden for nedsat arbejdstid. Ved en generel nedsættelse af arbejdstiden vil børnefamiliernes sårbarhed på arbejdsmarkedet formindskes, og i ligestillingsammenhæng vil det lette presset på kvinden, som i kraft af almindelige normer har været bundet af kvinderollen og moderrollen.